

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:9

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Bots, Grand Rapids; Dr C. Bouma, Zwolle; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Groshuis, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Dr A. Ringnalda, Soerabaja; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijse, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielinga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f1.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentieën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Het voornaamste huwelijksdoel. — Uit de Schrift: Transfiguratie. (Luk. 9: 31, 32). Kerkelijk Leven: Reorganisatie, geen reformatie. VII. Preken op advertentie. — Literatuur en Kunst: H. Kuyper-v. Oordt, De Lofzang der Schamelen. — Pop.-Wetensch. Scheinen: Johan Albrecht Bengel (1687—1752). I. — Musikaal Kroniek: De Maatschappij tot bevordering der Toonkunst en haar geselkboek. — Kerkelijk Leven in Ned.-Indië: Wat in Indië aan de ziele is. — Perschoonw. — Kerknieuws.

HET VOORNAAMSTE HUWELIJKSDOEL.

Dezer dagen bevatte „De Maasbode“ een tweetal artikelen over het huwelijk.

Daarin werd o.m. betoogd, dat God als hoofd-doel van het huwelijk heeft gesteld de voortbrenging en de opvoeding der kinderen.

Als ondergeschikt doel werd vervolgens genoemd onderling hulpbetoon en liefde der echtgenooten.

Dit gevoelen wordt niet alleen door Roomschen voorgestaan.

Het vindt ook aanhang in onze Gereformeerde kringen.

En dat niet slechts in den tegenwoordigen tijd. Maar reeds van ouds.

Men heeft daaruit allerlei conclusies getrokken.

Zoo h.v. heeft men daarop gebouwd, dat de staat der rechtvaardigheid slechts heel kort kan hebben geduurd, want anders zou aan het eerste menschenpaar wel een eersteling zijn geboren. Immers, het huwelijk in het Paradijs zou zijn hoofddoel niet hebben gemist. Alles was zeer goed en dat gold natuurlijk ook van het huwelijk.

Wij willen niet nader onderzoeken, hoe men tot zulk een opvatting gekomen is.

We houden het er voor, dat de Grieksch-Romeinsche huwelijksbeschouwing hierna niet geheel vreemd is.

Wel dient men zich af te vragen of zulk een opvatting gegrond is op de Schrift.

En dan is er zelfs geen diepgaande Schriftkennis voor vereischt om in te zien, dat zij ten eenenmale onhoudbaar is.

Alleen behoort men dan die Schriftkennis los te maken van traditioneele theorieën.

Bij de schepping van de vrouw wordt het voornaamste doel van het huwelijk uitdrukkelijk genoemd.

In Gen. 2:18 lezen we: „Ook had de Heere God gesproken: het is niet goed, dat de mensch alleen zij; Ik zal hem een hulpe maken, die als tegenover hem zij“.

En in Gen. 2:20 wordt gezegd, dat Adam zelf ook reeds tot de ontdekking was gekomen, dat hij geen hulp tegenover zich vond.

In deze oorkonde van het huwelijk wordt de verhouding van man en vrouw principieel aangegeven.

De vrouw is den man tot een hulp besteld.

Daarin ligt haar voornaamste taak en roeping.

De man is zonder de vrouw en de vrouw zonder den man strikt genomen niet compleet.

Eerst als uitvloeisel van deze verhouding wordt op de voortplanting gezinspeeld.

Want als God de vrouw uit den man had geschapen en Adam haar had verwelkomd: deze is ditmaal heen van mijn beenen en vleesch van mijn vleesch, wordt er aan toegevoegd: „Daarom zal de man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aankleven en zij zullen tot één vleesch zijn“ (Gen. 2:24).

Hiermee is Gen. 1:28 niet in strijd.

Men lette er wel op, dat men daar te doen heeft met een zegen.

Er staat toch: God zegende hen en God zeide tot hen: Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt en vervult de aarde en onderwerpt haar.

God verbond aan het huwelijk den kinderzegen, den bevolkingszegen, waardoor de mensch in staat zou zijn de aarde te onderwerpen.

Maar volstrekt wordt hier de voortplanting niet als eerste doel voorgesteld.

Ook de zegen duidt meer op een gevolg dan op een doel.

Nog meer klem verkrijgt dit door wat Paulus in EL 5 schrijft.

Als hij over de huwelijkspligten heeft gehandeld, laat hij volgen: deze verborgenheid is groot, doch ik zeg dit, ziende op Christus en op de gemeente.

Het voornaamste doel van het huwelijk is om de liefdesrelatie tusschen Christus en Zijn kerk af te schaduwen.

Al wat voorts in het huwelijk ligt opgesloten, moet daaraan ondergeschikt gemaakt.

In de akte der voortbrenging ligt op zichzelf niets zondigs en onheils.

Alleen wordt zij in den staat der zonde tot een middel om de erfsmet te verbreiden.

En hiervan gaat niets af: ook al wordt zij gelijk het behoort geadeld door geestesrelatie, zij is toch te zeer lichamelijk, dan dat zij ooit hoogste doel van de huwelijksverhouding zou kunnen zijn.

Men moge het romantisch dwepen met de ziels-gemeenschap nog zoo sterk afkeuren, in de ziel ligt toch het zwaartepunt van den mensch en van alle menschelek leven.

Wel beschouwd is het dan ook een naar beneden halen van het huwelijk, indien men de voortbrenging en de vermenigvuldiging vóór het overwegend ziellijke stelt.

En het tot een hulp-zijn heeft wel een alzijdige betekenis, maar de ziels-hulp en ziels-steun staat daarbij toch in het centrum.

Ten deze de lijn zuiver te trekken is ook praktisch gesproken van groot gewicht.

Indien werkelijk voortbrenging het voornaamste doel ware, dan zouden zij, wier echt niet met kinderen is verrijkt, zich moeten beklagen, dat hun huwelijk zijn eigenlijke doel heeft gemist.

Al zouden zij daarin terecht niet zien een gevolg van persoonlijke zonde, toch zouden zij het ontbreken van kinderen hebben te beschouwen als een vloek, die als straf van algemeene zonde hen in het bijzonder treft.

En hoewel het op zichzelf ondenkbaar is, dat in onzondigen staat permanente onvruchtbaarheid zou voorkomen, hoewel er zeer stellig verband moet gezocht tusschen zonde en onvruchtbaarheid, dit geeft nog niet het recht om hier van een vloek te spreken.

De vloek, door God om der zonden wil geboden, bestaat in de smart, waaronder het baren plaats grijpt.

Kinderloosheid is wel een uitblijven van zegen.

Maar een uitblijven van zegen is nog niet hetzelfde als een vloek.

De vloek grijpt dieper in.

En allermindst mag een huwelijk zonder kinderen als minderwaardig worden voorgesteld.

Het heeft ook zonder voortbrenging heiligen zin. Het staat in niets beneden het huwelijk, dat rijk is aan kinderen.

Want wat niet werd verkregen is niet het voornaamste, maar een daaraan ondergeschikt doel. Zeker, dat kan leed veroorzaken.

God werkt een natuurlijk verlangen naar kinderen in het hart.

Maar wordt dat verlangen niet bevredigd, het huwelijk blijft er even volwaardig om.

Stelt men zich op het standpunt, dat de voortbrenging het voornaamste doel is, dan moet het huwelijk, waarbij door ziekte of ouderdom de kans der vruchtbaarheid is buitengesloten, van meet af op lager plan worden geplaatst.

Zulk een beschouwing drukt het lot van hen, die van te voren weten, dat geen kinderen zullen zitten rondom hun tafel en daarvan de bitterheid reeds bij de huwelijkskruining begonnen, nog zwaarder naar beneden.

Het moet voor hen een beklemmende gedachte zijn slechts voor een ondergeschikt doel een huwelijk aan te gaan.

Trekt men echter de lijnen zuiver naar de Schriften, dan maakt men het hun, die den kinderzegen derven, niet moeilijker, dan zij het vaak reeds hebben.

Dan schuurt en slijpt men niet alle idealisme van het huwelijk af.

Dan staat het er zoo voor: het allereerste, het voornaamste doel van het huwelijk kan door hen, voorzover het onvolmaakte dit toelaat, worden gerealiseerd. Dat is een troost voor hen, die het daaraan ondergeschikte, het tweede doel nooit bereiken.

Het is uitzinnend te verstaan, waarom tegenwoordig van Roomsche zijde zoozeer op voortbrenging als voornaamste doel van het huwelijk nadruk wordt gelegd.

Rome bevocht de kunstmatige onvruchtbaarheid of kinderbepierking, door het neo-malthusianisme gepropageerd, met alle haar ten dienste staande middelen.

Zij ziet in het neo-malthusianisme een der ernstige gevaren voor de maatschappij.

Wij zijn het daarin volkomen met haar eens.

Wij hopen in den strijd tegen dat kwaad bij haar niet achter te staan.

Maar daarom is het nog niet geoorloofd zich te bedienen van een argumentatie, die wel klemmend lijkt, doch den toets der Heilige Schrift niet kan doorstaan.

Ook al neemt men met ons de voortbrenging als tweede doel des huwelijks aan, zoo komt men daarmee het neo-malthusianisme in het minst niet in het gevele.

Want ook dit tweede doel, hoezeer ondergeschikt aan het eerste, is door God zelf gesteld.

Als diep zondig zou de houding moeten veroordeeld van hen, die redeneerden: omdat dit doel eerst in de tweede plaats komt, kunnen wij het wel elimineeren.

Dat is een ontwrichten van een ordinantie Gods.

Geen Gereformeerde, die licht daarover denkt.

En ook hier gaat het weer door: wie in het mindere niet getrouw is, hoe zal hij het zijn in het meerdere?

Daarenboven: die tweeërlei doeleinden liggen niet als Oost en West van elkander verwijderd.

In normale gevallen is de voortbrenging een der belangrijkste middelen van het doel: tot-hulp-zijn.

In normale gevallen vloeit de voortbrenging uit het: tot-hulp-zijn vanzelf voort.

Het bloeit er rijk uit op.

Maar de orde mag niet omgekeerd.

Gods Woord eischt het.

En het doet ons ook de reden kennen, waarom God die orde zoo heeft gesteld.

Hij maakte het lichaam niet los van de ziel, maar verheef toch de ziel boven het lichaam.

Het lichaam beschikte Hij tot een orgaan voor de ziel.

En daarom: hoe meer zielsgehalte, des te hoger het doel.

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Transfiguratie.

Mozes en Elia, gezien in heerlijkheid.

Lukas 9:31.

Zij zagen Zijne heerlijkheid.

Lukas 9:32.

De openbaring, die God aan menschen geeft, is altijd onderdeel van een groeiend werk. En daarom moet hij, die ze ontvangt, niet met het tegenwoordige tevreden zijn, doch er mee jagen naar de volmaking.

Dat geldt ook van de openbaring, die tot Christus kwam op den berg der verheerlijking. Ook deze is wel waarlijk een moment van een proces, een onderdeel van een nog groeiend werk. Alles is hier bezig te groeien, zich uit te zetten. Dat blijkt vooral, als wij letten op de hier intredende wet van transfiguratie.

Christus, zoo zagen wij, komt te staan in heerlijkheid. Zijn gedaante wordt blinkend.

Kenzelfde transfiguratie is ook aan Mozes en Elia in hun aardse leven overkomen.

Mozes ontving ze, toen hij op den berg met God verkeerde had, want toen hij naar beneden ging, blonk zijn aangezicht, en het was zoo stralend, dat het volk het gezicht er van niet verdragen kon.

En Elia op zijn beurt, ontving zijn transfiguratie, toen hij op den wagen Israëls met zijn ruiters ten hemel opgenomen werd.

Alleen maar, noch Mozes, noch Elia bereikten daarin de volkomenheid. Ze konden het rustpunt niet eens bereiken, het rustpunt voor de openbaring van dien God, wien alle hijgende profeten zielen toeroepen: Sia op, tot Uwe rust, o Heer! Want Mozes treedt op Sinaï in transfiguratie, en draagt straks het licht van de goddelijke heerlijkheid van boven naar beneden, naar het volk toe. Maar die glans van heerlijkheid loopt, om zoo te zeggen, dood in het slop van Israël beneden. Zijn heerlijkheid wordt door het volk niet verdragen. Hij moet zijn gelaat met een doek bedekken en straks is Mozes' blinkend aangezicht weer dof geworden en het volk beneden heeft in zijn glans niet kunnen deelen. Dat is te zeggen: Mozes' transfiguratie komt wel van boven naar beneden, maar loopt daar beneden dood. De „heerlijkheid des Heeren“, d.w.z. de oudtestamentische openbaringsvolheid Gods, komt wel van boven af naar de menschen toe, maar vindt geen doortocht tot het volk, ter overwinning. Zij zuigt zich, om zoo te zeggen, aan Mozes' lichaam vast, maar ze heeft toch nog geen passage onder Israël; vooral niet er door heen.

Evenzoo, hoewel in andere richting, werkt God bij Elia. Elia in zijn hemelvaart, heeft ook zijn transfiguratie. Ook zijn gedaante wordt veranderd, maar nu trekt hij met het hemelsche licht van beneden naar boven. Het loopt daarboven wel niet dood, want in den hemel loopt niets dood, daar loopt alles zoo het volle rijke leven in! Daar is ruimte genoeg voor diezelfde heerlijkheid, waarvoor nog geen bevattings-mogelijkheid bestond in het kamp van Israël aan den voet van den Sinaï, in Mozes' tijd. Maar als Elia de heerlijkheid des Heeren blinkend den hemel indraagt, dan blijft de aarde beneden daarvan beroofd; dan moet Elia alleen zijn tocht over de wereld volbrengen en met hem heel de strijdende kerk. In Elia heeft „de heerlijkheid des Heeren“, de openbaringsvorm van den oudtestamentischen God, wel een opvaart naar boven, maar geen doortocht hier beneden. En de metamorfose van den mensch, zijn verandering van heerlijkheid tot heerlijkheid, is nog niet verzekerd. De twee Reuzen van het Oude Verbond hebben wel een kleine voorproef gegeven van de menselijke glorificatie uit den Geest, maar — het bleef abrupt, het kon de aarde niet overdekken. Er was nog in de wijde wereld nergens plaats voor, 2 Corinthe 3:18. Wie heeft ooit door Mozes en Elia, het beste, wat het Oude Testament kon geven, kunnen zeggen: wij dan, de heerlijkheid van Mozes en Elia weerspiegeld, worden naar hetzelfde beeld van gedaante veranderd, en hebben de realiteit onzer metamorfose?

Dus is de transfiguratie van Elia, zoowel als van Mozes, een roep om iets beters. Mozes, de middelbaar van het oude verbond, kan geen plaats maken voor de heerlijkheid des Heeren onder zijn volk. Hij blijft slechts persoonlijk daarin deelen en dan nog maar voor een tijd. En Elia, die zijn leven lang geworsteld heeft voor het volk, kan ook maar persoonlijk de heerlijkheid ontvangen en kan ze ook niet meedeelen aan zijn volk. Dat kan niet de zaligheid zijn, wanneer de heerlijkheid des Heeren zich slechts aan één menschenkind, en niet aan het gansche volk, openbaart, wanneer zij wel van boven naar beneden en ook wel van beneden naar boven, komt, maar niet de wereld boven en beneden verenigen kan, en verbindt met de volle heerlijkheid des Heeren.

Zoo zien we hier het Oude Testament in Elia en Mozes bevend zoeken, tasten naar het Nieuwe Testament. Zoo zien wij de dragers van de voorbijgaande, machteloze, alleen persoonlijke transfiguratie, de hand uitstrekken naar den Christus, opdat Hij moge zijn de Werker, uit eigen kracht, en de Drager, in eigen persoon, van de altijd blijvende, altijd overwinnende en al Zijn volk zegenende transfiguratie, die de Zijnen, met Hem zelf brengt van vermedering tot verhooging. Ja, dat is wel de hoofdzak: dit moment van GROEI in het openbaringsstuur van den berg der verheerlijking. De „heerlijkheid des Heeren“ zoekt hier in haar oudtestamentische dragers, in wie zij immer onvolkomen en gebrekkig bleef, den Christus, in wien de „heerlijkheid des Heeren“ ten volle aanwezig is (want Hij is waarachtig God); in wien die zelfde „heerlijkheid des Heeren“ echter nog bedekt is, (want Hij is nog vermederd mensch); in wien de heerlijkheid des Heeren echter door lijden en opstanding heen, eens uitstralen zal in de volle glorie van een nieuw leven, waarbij de Middelaar der volkomenheid al Zijn volk deelen laat in zijn metamorfose, zoodat zij allen door Gods heerlijkheid opstaan uit lijden en dood, tot hemelsche zaligheid. Want Hij is Middelaar Gods en der menschen; en — meer dan Elia en Mozes is hier.

Op deze groeiende openbaring heeft nu de Christus op de alleen zuivere wijze — dat is: de middelbaarwijze — gereageerd. Hebben Elia en Mozes alleen een lijn kunnen trekken van boven naar beneden, of van beneden naar boven, — Christus zweert thans in de ooren van Zijn God wederom een duren eed, dat Hij, met het gezicht op den troon der majesteit, kiezen zal den weg van dood en hellevaart. Hij zal, als Middelaar, met al Zijn volk mee, ook de uiterste resten en den laatste glimp van leven en van licht verliezen en Zich begraven gaan in de helische pijn en onder het eeuwig oordeel. Elia en Mozes konden immers niet overwinnen, want zij vermochten dat eerst noodige niet: wegzinken in den eeuwig dood, waar zij voor eeuwig zouden omgekomen zijn. Maar wat zij niet konden, dat vermag Christus. En als de Christus straks de lijn der smart heeft doorgetrokken naar beneden tot in den eeuwig dood, dan zal Hij opstaan en ook aan Zijn menscheid dragen de metamorfose, de transfiguratie. En Hij zal daarna die heerlijkheid door opstanding en hemelvaart indragen van beneden naar boven. Daar zal Hij, na Hemelvaart en Pinksteren, tot aan den jongsten dag toe, Zijn Middelaarstaak voltooien en dan komt Hij weer om de metamorfose en de transfiguratie uit te werken van boven naar beneden, en dien grooten zegen der metamorfose als Middelaar aan al Zijn volk mede te deelen. Dan zal het zijn, wanneer Hij, boven en beneden, hemel en aarde, verenigd heeft en voor de heerlijkheid des Heeren naar alle zijden plaats maakt heeft; als Gods tabernakel komt hij de menschen, en het nieuwe Jeruzalem nederdaalt op de aarde; als 2 Cor. 3:18 is vervuld — door lijden en sterven, door opstanding en heerlijkheid.

En als Mozes en Elia van den berg der metamorfose terugkeeren naar den hemel, dan profeteeren ze boven van de toekomst der christenen Gods: „zij allen, de heerlijkheid, neen, niet van ons, doch van den Heere, den eens verhoogden Christus, weerspiegeld, worden straks naar hetzelfde beeld van gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest.“

Zoo hebben Elia en Mozes den Christus gegeven en geleend, maar zij hebben meer van Hem begerd en ontvangen. Indien de Heiland niet in zulk een volkomenheid Middelaar was geweest, de straling van Mozes' heerlijkheid, en de wolken-wagen van Elia's hemeltocht, zou nimmer hebben kunnen krijgen de erkenning van den hemel. Ook zij zijn slechts door dezen Middelaar zalig geworden.

Laat ons dan, met deze vertegenwoordigers van de triumpheerende kerk, de handen opheffen naar boven. Laat ons de openbaring ontvangen, gehoorzaam, werkzaam, ons strekkende ook naar hetgeen voor ons ligt. En laat ons met eerbied stil staan, want nu, nu de Christus alle krachten van beneden en van boven, satanische en hemelsche energieën, heeft zien loskomen om Zijn sterfelijk

hoofd, en nu de wijde wereld Gods geheel is opengegaan, nu treedt Hij uit het voorportaal des tijdens, rukt aan het klokketouw, daagt de wereld uit, lukt een Hosanna uit, en is de Groote Simson, die zijn armen strekt om de pilaren van het huis, waar hij te allen dage staat, en zijn ziel laat sterven niet met, maar voor ons, Philistijnen.

K. S.

KERKELIJK LEVEN.

Reorganisatie, geen reformatie.

VII.

In deze artikelen wordt besproken het reorganisatie-rapport, ingediend bij de Synode der Ned. Herv. Kerk.

Zij hebben geen polemisch doel, maar dienen ter oriëntering van onze lezers.

En uit den naam van Commissie en Rapport, welke trouwens overeenkomt met de opdracht, en uit het „Inleidend woord“ blijkt dat aan de zoo noodige Reformatie der Ned. Herv. Kerk niet gedacht wordt. Reorganisatie en Reformatie verschillen breed.

De Dordtsche Kerkenorde wenscht de Commissie zelfs niet als leidraad. Welke bezwaren ook tegen het reglement van 1816 worden ingebracht, niet dit, dat de autonomie der plaatselijke kerken werd opgeheven. De grondstructuur ook van dit reorganisatieplan is het genootschap.

De belijdenis is volgens dit rapport niet akkoord van kerkelijke genootschap, maar slechts gemeenschappelijk getuigenis van de Kerk. De Commissie wil geen binding aan de geheele belijdenis, maar aan het centrum, aan „geest en hoofdzaak“ van de belijdenis, mits deze „geest en hoofdzaak“ wordt omschreven.

Het stelt tevens, dat het ernstigste bezwaar tegen het reglement van 1816 in het rapport zelfs niet wordt genoemd, n.l. dat het ingrecht ingaat tegen Gods Woord. In deze voorgestelde reorganisatie werkt blijkbaar niet de drang om de Kerk in te richten overeenkomstig de instelling van Christus en de apostelen.

De eerste reden tot organisatie wordt ontleend aan een fictie... de fictie van de volkerkerk.

Als tweede reden wordt opgegeven, dat de tegenwoordige organisatie vele misstanden en misverstanden heeft veroorzaakt. Het is echter de vraag, of deze bij verwerking van dit plan niet zouden vervoerderen.

De derde reden is het meest opportunistisch. De huidige organisatie biedt geen ruimte om het groots-stads-probleem, enz. op te lossen. Kon daarvoor echter niet met een geringe wijziging volstaan?

Verwondering baart het, dat men zich op ethische voormannen beroept, waar het gaat om de ontwikkeling van het klassieke Gereformeerde Kerkbegrip.

Over leertucht wordt slechts onder de grootste reserve gesproken. Niet afwijkingen van de leer, zelfs niet excessen, maar alleen ondermijning en de excessen mogen bestreden. En dan wordt dit „bestrijden“ nog zoo verzacht, dat men niet behoeft te vragen, wat er van die leertucht worden zal.

Het centrum van de belijdenis wordt gezocht in „de belijdenis van Jezus Christus, Gods eeniggeboren Zoon, onzen Heer“. Zelfs de apostolische geloofsbelijdenis is dus als centrum nog te breed. Alledie richtingen kunnen dan in de Herv. Kerk worden geduld. Misschien hoopt de commissie zoo ten minste de modernisten te kunnen weren. Maar ook daarmee kon zij wel eens bedrogen uitkomen.

Een ingezonden stuk van Dr. J. Rimmens in „De Nederlander“, tegen ons eerste artikel gericht, bood ons aanleiding het leven naar de voor onzen tijd herziene Dordtsche Kerkenorde aan te prijzen.

Uit de artikelen zelf wordt met citaten aangegevoerd, dat indien dit ontwerp tot reorganisatie wet wordt, de Ned. Herv. Kerk haar hiërarchisch genootschappelijk karakter blijft behouden.

Vergleken hij vroegere formulering, betrekken de thans voorgestelde proponenten-formule een vooruitgang. Evenwel is ze nog zoo rekbaar, dat men er tegen afwijkingen niet veel mee zal kunnen uitrusten.

Voor de gezondheid van het kerkelijke leven is de kerkelijke tucht van hoog gewicht.

Daarom zal in bepaalde groepen van de Ned. Herv. Kerk met spanning zijn uitgezien naar de wijze waarop volgens dit concept van reorganisatie de kerkelijke tucht in het gemeen en de leertucht in het bijzonder behoort te worden geoefend.

En natuurlijk interesseeren ook wij als outsiders ons ervoor.

Al bleef de Hervormde Kerk een hiërarchisch genootschap, wij zouden er ons reeds over verheugen, indien zij in de oefening der tucht getrouw werd.

Dan — bij de bespreking van de inleiding op dit concept gaven we aan onze teleurstelling op dit punt uiting.

En nu wij de bepalingen in het reglement zelf lezen wordt die er niet geringer op.

De Commissie stelt voor te lezen: „Aan de Kerkelijke Tucht zijn onderworpen alle lidmaten en inzonderheid leeraren, ouderlingen en diakenen en andere leden van Kerkelijke College's terzake van onchristelijken wandel, van ernstigen strijd met de belijdenis der Hervormde Kerk, van verstoring van orde, en van verzuim of vergrijp in de uitoefening van kerkelijke betrekkingen“.

Men hoort onder ons wel beweren, dat er in de Hervormde Kerk wel tucht over het leven in ern-